

umuligt at faae Landmændene til til dagligt Brug at kjøre med fire Heste. Landmændene ville helst have Vogne, der kunne trækkes op ad Bakker af to Heste, selv om Vognene ere temmeligt svært læsede. Der er foruden mig flere Medlemmer, som have seet de nævnte Vogne — Noget, jeg iøvrigt ikke lægger særdeles Vægt paa — og vi fandt Alle Vognene gode og solide, kun temmeligt dyre; men deri tage vi maaskee feil. Vi fandt imidlertid Alle, at disse Vogne ganske vist vare udmærkede paa gode Landeveie, hvor der ikke er stærke Stigninger, men derimod ikke paa de mindre Veie, hvor Stigningen ofte er betydelig. Naar man tænker paa — og af den Conference, vi havde den Aare at have med den høitærede Krigsminister i Finantsudvalget, fremgik det, at denne Tanke laa paa Bunden — om muligt at bevirke saadanne Vogne indførte over hele Landet, siger jeg, at Saadant ikke alene ikke nu, men heller ikke i en nær Fremtid vil være muligt. For Diebliffet vil en saadan Tanke ikke kunne gennemføres, thi jeg holder mig temmelig overbevist om, at naar der kommer et nogenlunde stort Læs paa saadanne Vogne, vil det være umuligt for to Heste at trække den op ad en almindelig Sognevei, hvorpaa der findes større Stigninger. Disse Vogne ere, som man godt kan see, beregnede paa fire Heste. Det gaaer ikke an at gjøre sig fortrolig med den Tanke og det Haab, at Krigsministeriet vil faae Landets Beboere i Almindelighed til at tage de Vogne, det bygger til militært Brug, som Mønster for Vogne til Landbrug. Der er jo en overordentlig Forskjel paa Veiene. Paa Kjøbenhavns Gader kan man see svære Vogne med svære Læs, og det gaaer brillant; Læsjet er her undertiden 2—3 Gange saa stort som de Læs, man kjører med paa Landet, og man har kun et Par ganske simple Heste spændt for. Det Samme kan ogsaa gjøres paa en Hovedlandvei; men Armeen kan ikke altid gjøre Regning paa at færdes paa Hovedlandveie, hvor der er fast, jævnt og haardt at kjøre og kun smaa Stigninger. Armeen maa tvertimod belave sig paa at kjøre paa mindre og mange Gange meget simple Veie, og for disses Bedkommende kan jeg ikke

antage, at de omhandlede Vogne ville være hensigtsmæssige. Endnu mindre antager jeg, at det vil lade sig gjøre at faae Landmanden til i Almindelighed at anskaffe sig saadanne Vogne. Det er vel steet i enkelte Tilfælde paa større Gaarde, ja, selv paa Bøndergaarde har man den Slags Vogn, men den benævnes da ogsaa til dagligt Brug med Navnet „Kjøbstadvognen“. Den kommer paa Landeveien og derfra til Kjøbstaden, og saa gaaer det godt; men til det daglige Brug benyttes den ikke, thi man maatte belave sig paa at kjøre med fire Heste, hvis man skulde have et Læs paa, der nogenlunde svarede til Vognens Construction i det Hele.

Solstein: Ja, dette er fuldkommen rigtigt, naar det var Meningen at tilveiebringe over hele Landet en saadan Vogn som den, Krigsministeriet ønsker; thi den vilde vistnok være uhensigtsmæssig for os, fordi den i det Hele taget vilde blive for svær og colossal til vort Brug. Det er vist ogsaa dette, der har foranlediget, at den hele Sag ikke er bleven optagen saa gunstigt, som den kunde; men jeg tror rigtigt nok, at det Hele berøder paa en Misforstaaelse. Jeg har havt Lidt med denne Sag at gjøre; der er blevet udarbejdet en Modelvogn, som er bleven synet saavel af kundige Landmænd som af Militairvæsenet, fordi man troede at kunne tilveiebringe en Vogn, der kunde være tjenlig baade til det ene og det andet Brug. Det er nu min Overbevisning, at dette er en uretlig Tanke, og at det i det Hele er en uheldig Veie at komme ind paa; men deraf, at den Vogn, som Militairret ønsker at bygge til sit Brug, ikke, paa Grund af sin Sporvidde og sin massive Skikkelse, er tjenlig til almindelig Brug, følger ikke, at man jo dertil overmaade godt kan bruge en Vogn af samme Sporvidde. Dertil kommer, at man maa lægge Mærke til, at den specifikke Dyngde af en Vogn i Almindelighed ingenlunde afgjæder dens Trækdyngde. Dette er to aldeles forskellige Ting: En Vogn kan være specifik meget tung, naar den lægges paa en Vægtstaaal, og dog kan den trækkes med overmaade stor Letthed, medens en anden Vogn kan være tilsyneladende let bygget, men tung at trække; det